

Anna Vilar

Tot plegat semblava una broma

animallibres

Premi Ciutat de Badalona de Narrativa Juvenil 2019

1
Em dic Àlex

El xiuxiueig dels comentaris que es van alçar al meu pas em va acovardir. Caminava pel passadís mentre sentia els ulls fixos em mi i endevinava els somriures fotetes, els cops de colze i els murmuris: «Mira, ei, has vist?». El rostre em cremava, les mans em suaven i el batec del cor se'm va disparar. Obstinadament, vaig mantenir el pas, encara que el cap em deia: «Corre, fugi!». Vaig arribar fins on el tutor anava llegint noms d'una llista, els seus nous alumnes de 1r d'ESO. Em vaig col·locar al darrere de tot, lluny de les mirades dels que hi havia a la sala d'actes. Ningú se'm va apropar, ni els que eren companys meus de l'escola de primària, ni un somriure còmplice, ni una paraula d'ànim. Per primera vegada vaig sentir un ofec a la

gola que volia escapar en forma de lament d'angoixa. Fins fa poc no me n'he desprès. Aquell dia vaig saber què volia dir ser diferent.

Em dic Àlex i tinc disset anys. I soc grassa. Ja està, ja ho he dit. Fa un temps hauria escrit: soc alta i esprimatxada, tinc els cabells de color castany clar que em cauen en una abundosa cabellera fins a les espatlles i els meus ulls són verds o grisos segons l'hora del dia. La realitat és una altra, sí, soc alta, alta i grassa. Els cabells els tinc de color castany clar, però minsos i dèbils, mai no he aconseguit una bona cabellera, quan m'arriben més avall del clatell sempre me'ls tallo, em fan calor. Els meus ulls són castanys i tenen el mateix color tot el dia. I no em dic Àlex, em dic Mercè. La mare es diu Mercè, l'àvia es diu Mercè i la besàvia també se'n deia. Mercè està bé, però jo no volia ser la Mercè petita, volia un nom per a mi sola i als catorze anys vaig decidir dir-me Àlex i vaig lluitar i lluitar fins que tothom, ara, em diu Àlex. Quan faci divuit anys el primer que faré serà canviar-me el nom oficialment. Àlex m'agrada, és nom de noi i de noia, és d'origen grec i vol dir 'el que defensa l'home, el protector'. Jo vull ser una defensora de les persones, per això em dic Àlex.

Fa un temps no podia dir: «Soc grassa». Ho sabia, que era grassa, però no ho podia dir en veu alta, posats a fer, tampoc no era capaç de dir-m'ho en veu baixa o en veu interior. Em mirava i no em

reconeixia. Llavors, què feia?, no em mirava al mirall. Si no et mires i no et veus, no ets conscient realment de l'embalum que fas. Només els fatídics dies en què la mare diu «Nena, necessites roba», m'he de mirar i fer-me conscient que la roba que m'agrada no me la puc posar, i la que em va bé és lletja i trista.

Com arriba una nena sana a tornar-se grassa? No ho sé. De petita era menuda, esprimatxada i molt tímida. L'àvia deia: «Aquesta nena és ben poca cosa!». A l'escola era ploranera i poruga, això diu la mare. Era tan primeta que les dones que m'envoltaven, les mercès, estaven tot el dia darrere meu. «Berena més, nena; au, una cullerada més d'arròs; un xaropet de calci i vitamines» —no ho receptava cap metge, era de collita pròpia—; «un bon plat de d'estofat, a veure si posem més carn en aquests ossets; unes galetes i un got de llet, per dormir millor». I així tot el dia, tots els dies de l'any. I sí, vaig començar a posar carn —i greix— sobre els ossos. Als deu anys era una nena baixeta i grassoneta, de bona salut, deia l'àvia. Llavors vaig començar a créixer, ja no era baixeta, però créixer d'alçada no em va fer aprimar-me, com passa a d'altres adolescents. Vaig continuar sent grassoneta i altíssima. «Nena, no mengis tant», deia la mare; «No, no, patates no, només verdura», reblava l'àvia. Si m'haguessin deixat créixer com el meu cos hagués decidit, potser no hauria arribat aquí. Però això no se sap. La realitat va ser que als dotze anys

era una nena grossa, molt més grossa que les meves companyes i companys d'escola. Durant la primària no havia tingut cap problema, era tímida i poruga, però estava ben integrada al grup i tothom es feia amb mi. No tenia cap amiga especial, però, com que era bona estudiant, sempre em buscaven per treballar en grup o en parella. Mai, mai vaig tenir cap problema per ser massa grassa.

I es va acabar sisè i va començar l'ESO, el meu calvari.

Primer són els murmuris al teu pas, després descobreixes mirades de cua d'ull i somriures burletes, més endavant enxampes converses sobre tu, un dia no et volen en un grup, o deixen buides les taules del teu voltant, llavors un valent es riu de tu sense amagar-se'n, un altre dia et fan burla descaradament, arriba el dia en què plores i t'escapes, al final, fins i tot, fan rotllana per veure l'espectacle dels milhomes escarnint la grassa. I els altres miren i callen. Si fan befa de la grassa, ells estan salvats!

He sigut víctima d'assetjament al llarg dels quatre cursos de l'ESO. Uns quants nois i noies del meu grup es van dedicar sistemàticament a riure's de mi, a ferir-me verbalment, a fer-me el buit, a gastar-me bromes pesades. No n'eren molts, però eren poderosos. Els altres ho sabien, ho veien i reien,

còmplices, o callaven, que és una altra manera de ser còmplice. De vegades veia una mirada fugissera carregada de llàstima, de pena, mai de suport. Mai ningú no em va dir: «Ei, jo et dono suport, no et preocupis, estic amb tu». Els professors miraven i no veien res, o feien veure que no ho veien ni ho sabien; alguns van mirar cap a una altra banda i, fins i tot una tutora ho justificava: «Au, Mercè, no siguis exagerada, només era una broma!».

El primer dia va ser el que va marcar el caire que agafarien les meves relacions amb els altres. Em vaig asseure al costat de la Sara, que havia fet la primària amb mi. Era una bona noia, tranquil·la i assenyada, que sovint em buscava perquè l'ajudés amb les mates. Era primeta i desnerida, encara havia de créixer! Com que era molt tímida, sovint passava desapercebuda. El seu caràcter plàcid a mi em feia bé, per això m'hi vaig apropar. Em va somriure i va apartar la cadira per deixar-me passar. Li vaig tornar el somriure i vaig comentar alguna cosa sobre el tutor. A la pissarra digital hi havia l'horari projectat i ens vam apressar a copiar-lo a l'agenda. El tutor va tornar a passar llista per memoritzar la relació rostre-nom; com sempre, era l'última: Mercè Xandri. Em va mirar per sobre les ulleres i no va fer callar, potser no el va sentir, el comentari desvergonyat que va sorgir d'un racó de l'aula: «Quina foca!». Després va estar una bona estona parlant de drets i deures dels alumnes, de

responsabilitat, d'expectatives i normes de convivència. A l'hora de l'esbarjo vam sortir al pati. És gran, amb diferents espais, pistes de bàsquet i futbol sala, arbres alts i frondosos que fan ombra, taules i bancs de fusta per seure i xerrar. Vaig fer parella amb la Sara i ens vam asseure en un banc a l'ombra, prop de la font. Ens vam disposar a menjar l'esmorzar mentre comentàvem l'horari, les assignatures i la nostra opinió sobre el tutor. Llavors van aparèixer un parell de nois, no els coneixíem, però els havia vist a la nostra aula. Se'ns van acostar i, sense més ni més, un d'ells va deixar anar:

–Ei, sou una parella ben curiosa, eh? La balena i la sardineta, ha, ha, ha! –I sense parar de riure van marxar cap a les pistes.

La Sara i jo ens vam mirar amb cara de desconcert i no vam saber reaccionar. Ella va insinuar un somriure i va dir:

–Mai ningú no m'havia dit *sardina!* *Mussol* sí, per les ulleres, i la mare em diu *gata maula*, però *sardina* és nou. –Vaig intuir que li havia fet gràcia. A mi no, *balena* no em feia gràcia perquè es referia directament al meu embalum.

Potser aquell dia no en vaig fer cabal, potser no em vaig adonar que havia començat la roda que em portaria a la vora de l'abisme.

Al migdia vaig anar cap a casa. A partir d'aquell curs dinaríem tots junts. A l'institut fèiem jornada

intensiva i sortíem a les tres. El pare i la mare també plegaven de treballar en aquella hora i, per sort, teníem l'àvia que ens feia el dinar. Això sí, mai ens entaulàvem abans de dos quarts de quatre. Això és un horari saludable? Jo opino que no, però suposo que la meva opinió no val per res en aquest tema. Ah, i tinc un germà. És dos anys més gran que jo i va tenir la sort que el pare no es va entestar que li possessin el seu nom, o sigui que no es diu Pep, es diu Pol, que s'hi assembla una mica, però en modern. *Pol* vol dir 'digne de confiança'. Ja ho veieu, ell va tenir la xamba de rebre un nom com cal amb un significat com cal, no com jo, que em vaig haver de buscar la vida. En Pol és un germà gran, això vol dir que no em fa cas, no li interesso ni gens ni mica. Aquell curs ell ja feia tercer i, és clar, m'havia avisat que no el busqués per l'institut amb qualsevol excusa, que ja era grandeta i m'havia d'espavilar sola. La veritat és que, encara que el seu nom ho deia, jo no n'hi tenia gaire, de confiança, o sigui que sempre m'havia espavilat tota sola. I aquell dia havia sigut així, l'havia vist de lluny a l'hora del pati, fent rotllana amb els seus amics, i no se m'havia acudit atansar-m'hi. Esperava no haver-lo de necessitar per a res en tot l'ESO!

—Com ha anat el primer dia? —La mare iniciava l'interrogatori obligat de l'hora de dinar.

—Pse, bé. —En Pol sempre expressiu.

—Quins tutors teniu?

–La de mates, la Núria Pla. Ummm, passable.

–Nena, no dius res?

–Ai, mama, bé, ha anat bé. El tutor es diu David, és el de català. No sé si és bo o no.

–Ha, és un friqui de la llengua! Jo el vaig tenir l'any passat, us recitarà poemes! Ha, ha, ha!

–Amb quins companys de l'any passat t'han posat? –La mare sempre volia saber tots els detalls.

–Vaig amb la Sara, m'he assegut amb ella, també hi ha la Joana, la Sílvia, en Guillem, en Nil i en Dani. Els altres van a diferents grups, hi ha tres primers.

–Ah, molt bé! La Sara és molt maca, oi? Està bé que t'hi facis amiga. –La mare era una entusiasta de les meves relacions escolars.

El tema es va esgotar quan el pare va començar a explicar una anècdota de la seva feina a la qual només ell va trobar la gràcia. Treballa a la Generalitat i mai no he entès què hi fa, alguna cosa relacionada amb immigració. La mare és administrativa al CAP mèdic del barri, programa visites i atén el telèfon i també explica anècdotes, sempre més entenedores i gracioses que les del pare.

La primera setmana de classe va passar molt de pressa, tot era saber què volia cada professor de cada assignatura. Un volia llibreta de quadrets i boli blau; una altra volia fulls blancs amb portafolis i subratllats en vermell; encara un altre volia fulls quadriculats, dossiers i colors diferents per a cada

aspecte de l'àrea; d'altres no demanaven res, ens deixaven triar el que més còmode ens fes sentir. Era ben estrany, tot plegat, ens atabalaven amb coses contradictòries, que no s'ho parlaven? Mira que hauria sigut fàcil dir: «Cadascú que treballi com vulgui mentre estigui endreçat i sigui llegible», o «Totes les assignatures en fulls blancs i dossiers». Però no, semblaven entestats a complicar-nos la vida! Si un dia fes de profe, cosa que de moment no preveig, això és el primer que faria, donar llibertat als alumnes per treballar al seu aire!

El cas és que tota la setmana vaig seure amb la Sara, vam compartir patis, xerrameca i ens vam ajudar amb els deures. Els altres de l'escola de primària ens saludaven amb un somriure i un cop de cap, però no se'ns acostaven a l'hora del pati, estaven fent nous amics. Aquell parell del primer dia no se'ns van apropar més, ja sabíem que es deien Marc i Jofre. Com més endavant vaig comprovar, feien honor al seu nom: Marc fa referència al déu de la guerra dels romans i Jofre és un nom d'origen víking, que tothom sap que eren molt busca-raons. M'agrada saber el significat dels noms, en molts casos és un indicatiu de qui hi ha al darrere, de com és aquella persona. I no em vaig equivocar. Un dia vaig sentir un comentari fora de lloc a la classe d'educació física, quan corríem per la plaça rodona del parc on hi ha l'institut. Jo corro poc, és veritat, i sempre, sempre

arribo l'última. Mentre feia la meva darrera volta els altres ja havien acabat i jeien per la gespa, en passar a prop d'aquell parell vaig sentir: «La balena ja arriba! Sí, quan s'ajegui semblarà una balena encallada a la sorra! Ha, ha, ha!». La professora era molt a la vora, vaig veure com alçava les celles, però no va dir res.